

О. І. АМОША,
*професор, доктор економічних наук,
академік НАН України,
директор Інституту економіки промисловості НАН України,
вул. Желябова, 2, 03057, Київ, Україна*

СПРАВЕДЛИВА МІНОВА ВАРТІСТЬ ОБ'ЄКТІВ

OLEKSANDR AMOSHA,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Academician of the NAS of Ukraine,
Director, Institute of Industrial Economics of the NAS of Ukraine,
2, Zhelyabova St., Kyiv, 03057, Ukraine*

FAIR EXCHANGE VALUE OF THE OBJECTS

Прагнення до справедливості, як і прагнення до правди та свободи, завжди вважалося невід'ємною властивістю людської природи. З розвитком обміну та виникнення грошей це, на перший погляд абстрактне, поняття перейшло у практичну площину економічних відносин. У сучасних умовах справедлива вартість є значно поширеним і загально визнаним поняттям. Так, у Міжнародних стандартах оцінки (IVS 2011), зокрема в IVS 300 "Оцінка для фінансової звітності", вживається поняття справедливої вартості; у 2013 р. набув чинності новий Міжнародний стандарт фінансової звітності (IFRS 13) "Оцінка справедливої вартості". Проблеми економічної нерівності та розподілу багатства широко висвітлюються в економічній літературі, цьому, наприклад, присвячено культову книгу Т. Пікетті "Капітал у XXI столітті". Зростаюча нерівність, несправедливість у трудових доходах і власності на капітал – найбільш обговорювані на сьогоднішній день питання. Саме тому викладені в рецензованій монографії В.В. Галасюка "Справедлива мінова вартість об'єктів в угодах купівлі-продажу, дарування і міни" [1] теоретичні положення та практичні напрацювання автора щодо аналізу угод купівлі-продажу, дарування і міни, досяжності в їх межах справедливої мінової вартості є вельми актуальними і заслуговують на особливу увагу як теоретиків, так і практиків.

Монографія складається з вступу, семи розділів, висновків, післямови і списку використаних джерел. У першому розділі, присвяченому угодам міни, автор розглядає питання доцільності участі суб'єктів економічних відносин в угодах міни, висвітлює сутність поняття вартості як критерію порівняння економічних рішень, приділяє увагу економічному потенціалу угод міни, їх сильним і слабким сторонам. У другому розділі розглядається економічна сутність угод купівлі-продажу і дарування, у тому числі у контексті співвідношення величин економічних інтересів зацікавлених сторін. Третій розділ присвячено аналізу суб'єктів економічних відносин, які беруть участь в угодах купівлі-продажу, дарування і

міни, а також відповідних об'єктів економічних відносин. Справедливу мінову вартість об'єктів в угодах купівлі-продажу, дарування і міни висвітлено в четвертому і шостому розділах, а велика кількість можливих угод розкривається у п'ятому розділі. Сьомий розділ монографії присвячено теоретичним основам концепції чотирьох базових типів рішень і підходам до розрахунку величин вартості рішень двох типів – коли суб'єкт контролює об'єкт і коли не здатен на нього впливати. Відразу треба зазначити, що цей розділ доцільно було б розділити на теоретичну та практичну частини і першу викласти на початку монографії, що підвищило б цілісність сприйняття теоретичних ідей автора. На особливу увагу заслуговує підрозділ монографії “Економічний інсульт”, у якому начисто демонструється, що нові теоретичні положення, розроблені автором, можуть бути ефективно використані не лише для підприємств, але й на державному рівні.

Детальне ознайомлення з працею надає відчуття глибокого розуміння автором теорії прийняття економічних рішень. Про це свідчить розроблена В.В. Галасюком однойменна теорія, названа ним “G-теорією”. Розробляючи її, автор виходив з того, що всі економічні рішення мають свою вартість. Оскільки вартість є головним критерієм прийняття економічних рішень, то кожний суб'єкт економічних відносин прагне ухвалювати саме такі економічні рішення, які забезпечать йому максимально можливу сукупну вартість об'єктів, якими він володіє та розпоряджається. Створена В.В. Галасюком “G-теорія” відрізняється від більшості сучасних економічних досліджень і являє собою науковий мейнстрім. Вона базується на бінарних відношеннях, двійковій системі числення та давньокитайських філософських положеннях “Книги змін”, що в сукупності робить монографію унікальною як за формою та змістом, так і за отриманими науковими результатами.

У праці зафіксовано найбільш абстрактний за рівнем бінарний елемент системи економічних відносин – систему “суб'єкт – об'єкт”, яку автор порівнює з двійковою системою числення Лейбніца. В.В. Галасюк пропонує змістовну “економічну” інтерпретацію давньокитайських філософських положень “Книги змін”, а саме – інь і ян як двох можливих станів співвідношення суб'єктів і об'єктів економічних відносин.

У контексті стрімко наростаючої четвертої індустріальної революції та розвитку цифрової економіки, коли не тільки у виробництві, але й у повсякденному житті дедалі більше використовується потенціал новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, в основу яких покладено двійкову систему числення та бінарні відношення, масштабне застосування технологій, заснованих на двійковій системі числення, закономірно повинно було привести до формування відповідної економічної теорії. У рецензованій монографії викладено ряд положень “G-теорії”, яка вирішує це важливе методологічне завдання – формує концептуальні засади нової цифрової економічної теорії XXI ст.

Для побудови “G-теорії” В.В. Галасюк також пропонує застосувати концепцію умовно-грошового потоку, визначає її принципи, вводить суб'єктивно орієнтовану концепцію дисконтування, дає власне визначення поняття “економічний ризик” і фіксує його принципову відмінність від поняття ризику в цілому. Автор сформульовано три теореми вартості як складові “G-теорії”: теорему G1 – новий підхід до оцінювання об'єктів, що базується на концепції умовно-грошо-

вого потоку; теорему G2 – новий підхід до швидкості зростання вартості об'єктів; теорему G3 – новий підхід до структури вартості об'єктів, які в сукупності надають можливість глибше зрозуміти широке коло питань, що виникають на практиці у зв'язку з управлінням вартістю об'єктів економічних відносин.

Важливими елементами “G-теорії” є концепції чотирьох базових типів рішень і єдино можливої послідовності їх реалізації, тобто вся нескінченна множина рішень, які приймаються і реалізуються суб'єктами економічних відносин, складається з чотирьох базових типів рішень, які доцільно реалізовувати в єдино можливій послідовності для досягнення максимального результату.

На основі положень “G-теорії” автором отримано формулу справедливої мінової вартості об'єктів в угодах купівлі-продажу, яка демонструє асиметричність впливу покупців і продавців на формування мінової вартості об'єктів в угодах купівлі-продажу і розкриває економічну сутність “ефекту володіння”, виявленого експериментально Д. Канеманом та іншими дослідниками. Ця формула вперше демонструє, що вплив на формування справедливої мінової вартості об'єктів в угодах купівлі-продажу в покупців є вдвічі більшим, ніж у продавців. У монографії також уперше описано алгоритм формування справедливої мінової вартості об'єктів в угодах міни.

Справедлива мінова вартість об'єктів забезпечує рівність економічних інтересів сторін, які беруть участь в угодах купівлі-продажу, дарування і міни, – саме в цьому полягає базова концепція В.В. Галасюка, яку покладено в основу математичних формул для розрахунку справедливої мінової вартості об'єктів в угодах купівлі-продажу, дарування і міни.

Унікальність монографії полягає в тому, що в ній вперше (на основі бінарних відношень) отримано всі можливі множини суб'єктів економічних відносин, які потенціально припиняють контролювати об'єкти економічних відносин, а також суб'єктів економічних відносин, які потенціально починають контролювати об'єкти економічних відносин. На основі цього отримано множини можливих угод купівлі-продажу, дарування і міни, а також економічно доцільних угод міни. Усі ці множини автор математично формалізував, що дало можливість створити відповідні алгоритми обчислення і програмування для нової економічної теорії, заснованої на діджиталізації.

Оскільки “G-теорія” створювалася В.В. Галасюком насамперед як теорія прийняття економічних рішень, а критерієм порівняння економічних рішень слугує величина вартості, тому поза увагою автора не могли залишитися питання порівняння чисел і величин. Приділяючи увагу чисельному порівнянню рішень, автор не розвиває цей перспективний напрям у своєму дослідженні, що аж ніяк не применшує отриманих ним вагомих наукових результатів.

Монографія В.В. Галасюка “Справедлива мінова вартість об'єктів в угодах купівлі-продажу, дарування і міни” – вагомий внесок у теорію і практику оцінювання та бухгалтерського обліку. У ній пропонується єдиний методологічний підхід до аналізу угод купівлі-продажу, дарування і міни, що дозволяє сформулювати алгоритми дій у зазначених угодах для отримання максимальної економічної вигоди. Монографія становить інтерес як для теоретиків, які мають на меті розвинути нову економічну теорію, засновану на процесах діджиталізації, так і для тих, хто бере безпосередню участь у здійсненні зазначених угод на практиці.

Список використаної літератури

1. Галасюк В.В. Справедлива мінова вартість об'єктів в угодах купівлі-продажу, дарування і міни : моногр. – Дніпро : АРТ-ПРЕС, 2017. – 208 с.

References

1. Halasyuk V.V. *Spravedlyva Minova Vartist' Ob"ektiv v Uhodakh Kupivli-Prodazhu, Daruvannya i Miny* [A Fair Exchange Value of the Objects in Transactions for Sale/Purchase, Gift and Barter]. Dnipro, ART-PRES, 2017 [in Ukrainian].

*Рецензія надійшла до редакції 6 липня 2018 р.
The review was received by the Editorial staff on July 6, 2018.*
